

REPUBLIKA

Rok VII | ŁÓDŹ CZWARTEK, 31 STYCZANIA 1929 R.

CENA NUMERU 25 GROSZY.

Nr. 31

Zamach stanu na Litwie

przygotowywał szef sztabu generalnego Plechawicius. Waldemaras wykrył plany Plechawiciusa. Groźny ferment w armji litewskiej.

GDAŃSK, 30 stycznia.

Jak donosi „Lietuvos Žinios“, ustąpienie szefa sztabu generalnego pułk. Plechawiciusa już było oddawna przewidywane przez Waldemarasa. Nie pozostawało bowiem tajemnicą, że szef sztabu generalnego już od długich miesięcy nie godził się na kurs premiera Waldemarasa tak w polityce wewnętrznej, jak i zagranicznej. Równocześnie, jak twierdzi organ opozycyjny, wywiad Waldemarasa, śledzący szefa sztabu od dawna, stwierdził, że Plechawicius od dłuższego czasu odbywał tajne konferencje z całym szeregiem wybitnych oficerów na prowincji, których nierozrychlenie usposobienie dla gabinetu Waldemara-

rasa było znane. Wobec tego, w obawie o zbliżający się zamach stanu na Litwie **POSTANOWIŁ WALDEMARAS POZBYĆ SIĘ PLECHAWICIUSA.**

KRÓLEWIEC, 30 stycznia.

Z Wierzbolowa nad granicą wschodnich Prus i Litwy donoszą sensacyjne szczegóły o ustąpieniu pułk. Plechawiciusa. Według tych informacji, szef sztabu litewskiego przygotował w większych garnizonach litewskich przewrót wojskowy.

REWOLUCJA MIAŁA WYBUCHAĆ 8 LUTEGO W NOCY I MIAŁA BYĆ PRZEPROWADZONA zupełnie podobnie, jak zamach stanu z 17 grudnia 1926 roku, kiedy to przy pomocy

Plechawiciusa i szeregu oficerów, kilka pułków złożyło z urzędu prezydenta Griniusa i ogłosiło dyktaturę Waldemarasa.

Plechawicius planował, aby na czele cywilnego rządu w miejsce Waldemarasa stanął były minister oświaty i chrz. demokrata Bystras lub były premier Galwanaukas. Plechawicius starał się w ostatnich dniach o poparcie stronnictw opozycyjnych, a mianowicie, chrześcijańskich demokratów, ludowców i socjalistów.

KOWNO, 30 stycznia.

W kołach opozycyjnych obiega sensacyjna wiadomość, że do wykrycia planów Plechawiciusa przyczynił się

wywiad pośta niemieckiego w Kownie. Agenci niemieccy oddawna mieli obserwować posunięcia Plechawiciusa.

KRÓLEWIEC, 30 stycznia.

Wiadomości poufne, donoszone z Marjampolu, Szaków, Kłajpedy oraz kilku innych miast litewskich, stwierdzają, że wśród wojska litewskiego zaznacza się groźny i skierowany przeciwko Waldemarasowi ruch rewolucyjny. Mianowicie, ma stać po stronie Plechawiciusa niemal cały garnizon w Kłajpedzie.

Przypuszczają powszechnie, że jeszcze dziś lub jutro **ZWOLENNICY ZŁOŻONEGO Z URZĘDU SZEFA SZTABU ZEUNTUIA WOJSKO PRZECIWKO RZADOWI**

Nowy projekt reformy podatku obrotowego wysuwa poseł Wiślicki z klubu B.B. — Dziś odbędzie się narada podatkowa w prezydium rady ministrów.

Warszawski korespondent „Republiki“ (B.) telefonuje:

Wczoraj na posiedzeniu komisji skarbowej znajdowały się na porządku dziennym cztery projekty ustawy podatkowej zgłoszone przez rząd, jednakże poseł inż. Romocki jako referent jednego z tych projektów prosił o zdjęcie tej sprawy z porządku dziennego, aż do ostatecznego przygotowania się referenta. Jak wynika z wiadomości podawanych przez nas już kilkakrotnie, widać, że sprawa uchwalenia ustaw podatkowych napotyka stale na trudności i zostaje z dnia na dzień przesuwana. Powody tego stanu rzeczy tkwią jednakże bynajmniej nie w jakimkolwiek momencie politycznym, lecz w tym, że klub B.B. dąży do szczegółowego uzgodnienia z rządem swych zapatrywań na częściową reformę podatkową.

Dziś odbędzie się w tej właśnie sprawie w prezydium rady ministrów konferencja między premierem Bartlem, a ministrem skarbu Czechowiczem i posłami klubu B.B., interesującymi się zagadnieniami gospodarczymi.

Stan zdrowia generała Góreckiego.

Warszawski korespondent „Republiki“ (B.) telefonuje:

Z Poznania nadeszły wiadomość, że stan zdrowia prezesa Banku Gosp. Kr. gen. Góreckiego, który uległ złamaniu nogi pogorszył się o tyle, że chory dostał dość wysokiej gorączki i cierpi na niezwykle silne bóle, tak, iż w ciągu dnia wczorajszego lekarze kilkakrotnie musieli zastosować zastrzyk morfiny.

General Booth

pozostanie na czele „Armji Zbawienia“

Berlin, 30 stycznia.

Z Londynu donoszą, że sąd wydał orzeczenie na korzyść generała Armji Zbawienia Bootha, zakazujące tymczasowo Wysokiej Radzie Armji Zbawienia złożenia generała Bootha z urzędu i wyznaczenia na jego miejsce zastępcy.

Sąd oświadczył, że generałowi musi być dana możliwość wypowiedzenia się w kwestji jego duchowych i fizycznych zdolności do pełnienia dotychczasowego urzędu.

Dyskusja toczy się właśnie około ustawy o podatku obrotowym.

Koncepcja ministra Czechowicza, zmierzająca do dania mu tylko upoważnienia do ewentualnego zniżenia stawek podatku obrotowego wedle własnego uznania nie spotkała się z uznaniem w łonie B.B.

Awantura na komisji administracyjnej sejmowej omal nie doszło do walki na pięci pomiędzy posłami PPS. a posłem Smulikowskim z PPS-frakcji.

Warszawski korespondent „Republiki“ (B.) telefonuje:

Na posiedzeniu sejmowej komisji administracyjnej przy rozważaniu ustawy o samorządzie dla Małopolski wybuchła wczoraj dość niespodziewana i charakterystyczna awantura.

Komisja postanowiła wybrać podkomisję, dla opracowania ustawy samorządowej.

Przedstawiciel PPS-frakcji rewolucyjnej poseł Smulikowski domagał się, ażeby do podkomisji wszedł również przedstawiciel tej grupy.

Przedstawiciel PPS, walczący najzawzięciej z PPS-frakcją rewolucyjną, poseł dr. Prager, sprzeciwił się żądaniu posła Smulikowskiego, wyrażając się ironicznie, iż klub jego jako rewolucyjny, nie powinien przywłażywać wielkiej wagi do podkomisji, gdyż może w drodze „rewolucyjnej“ rozwiązać zagadnienie samorządu.

Poseł Smulikowski mocno poirytowa

ny, czyniąc aluzję do pochodzenia dr. Pragera odezwał się, że w takim razie i koło żydowskie nie powinno mieć swego reprezentanta w komisji, gdyż poseł Prager reprezentuje zarówno socjalistów, jak i żydów.

Poseł Prager oświadczył na to, że nie będzie odpowiadał na ordynarne wybryki posła Smulikowskiego, a następnie, zwracając się do prezesa komisji podniesionym głosem oświadczył:

— Powinniście mnie panowie wziąć w obronę przed tą kanalia!

POSŁOWIE Z PPS, RZUCILI SIĘ Z PODNIESIENIEM PIĘCIAMI NA SWEGO NIEDAWNEGO TOWARZYSZA, POSŁA SMULIKOWSKIEGO, a kiedy prezes komisji, dr. Polakiewicz chciał wziąć na siebie rolę rozjemcy, poseł dr. Prager oświadczył spokojnie:

— Nie czuję się dotkniętym, bo ten pan nikogo nie może obrazić.

To oświadczenie uspokoiło komisję i obrady potoczyły się już normalnie.

Propozycje polski są dla Niemiec niewystarczające?

Berlin, 30 stycznia.

„Berliner Tageblatt“ podaje informacje, że ostatnia nota polska do ministra Hermesa uważana jest w sferach niemieckich za niedość jasną. Nie jest dotychczas wyśnżone stanowisko obu rządów w sprawie traktatu handlowego. Dziennik uważa, że propozycje polskie są dla Niemiec nie wystarczające.

Berlin, 30 stycznia.

„Landsbund“ w dalszym ciągu pro-

wadzi agitację przeciwko traktatowi handlowemu z Polską. „Deutsche Tageszeitung“ czyni atak na rząd Muellera za rzekome dalekoidące ustępstwa wobec rządu polskiego. Według dziennika Polska przewleka rokowania a proponowane przez nią ustępstwa są nie wystarczające. Nawet przedłużenie umowy drzewnej jest według tego pisma niepotrzebne.

OD OBROTU TYTUŁEM PODATKU PAŃSTWOWEGO.

niezależnie od podatku komunalnego.

Dla handlu hurtowego poseł Wiślicki proponuje udzielenie ministrowi skarbu pełnomocnictw dla zniżenia podatku do pół procent od obrotu.

Jednakże dla handlu detalicznego proponuje poseł Wiślicki coś zupełnie nowego: stawka podatku obrotowego ma być zasadniczo ustalona na 1 proc. od obrotu, z tem jednakże, iż zbiór podatku obrotowego za rok 1927 ma pozostać jako suma ryczałtowa, a wysokość sumy podatkowej, którą mają opłacić poszczególni płatnicy określić ma nie lzby skarbowe lecz izby przemysłowo-handlowe które jednoczą w sobie przedstawicieli wszystkich organizacji gospodarczych.

Projekt posła Wiślickiego uznany jest w łonie B.B. za nader trafny i tworzący pewien kompromis pomiędzy stanowiskiem rządu, a żądaniami sfer gospodarczych.

Na konferencji dzisiejszej okaże się czy i rząd podziela to stanowisko.

Katastrofa kolejowa w Bawarji

4 osoby zabite, 7 rannych

Monachjum, 30 stycznia.

W miejscowości Sünching najechał pociąg pośpieszny Wiedeń—Ratysbona—Lipsk—Berlin na pociąg towarowy.

Wagon bagażowy i jeden wagon osobowy trzeciej klasy uległy rozbiciu.

Z pod gruzów strzaskanych wagonów wydobyto 4 trupy i 7 rannych.

Złoto wędruje z Europy do Ameryki

Nowy Jork, 30 stycznia.

(Polska Agencja Telegraficzna).

Parowiec „Majestic“, odchodzący dziś z Southampton do Nowego Jorku, ma zabrać z sobą ładunek złota wartości 1.100 tys. funt. szterl., zakupionego przez kilku bankierów nowojorskich. Równocześnie donoszą, iż parowiec „Aquitania“, który przybył tu wczoraj, przywiózł z sobą złota wartości 1.500 tys. funt. szterl.

Faszyzm i własność prywatna

We Włoszech nastąpiło kilka tygodni temu pewne posunięcie władz lokalnych faszystowskich, które wywołało silne wrażenie nie tylko w samych Włoszech, ale odbiło się głośnie echem poza ich granicami. A było tak: właściciel dóbr ziemskich w Bagnolo Po, dość przytem rozległych, czy to z braku funduszy, czy też z innych powodów zaniedbywał uprawę i eksploatację swych gruntów. Fakt ten zwrócił uwagę prefekta okręgu Rovigo, który, opierając się na brzmieniu faszystowskiej „ustawy o pracy” (carte del lavoro), odsunął właściciela owych dóbr od zarządnictwa nimi i przekazał ich eksploatację lokalnej Federacji pracowników rolnych.

Decyzja prefekta Rovigo wywołała we Włoszech duże wrażenie i gorącą dyskusję. W kołach posiadaczy rolnych często dość wymownie pomawiać rząd o naruszenie prawa własności prywatnej argumentując przytem w sposób przypominający do złudzenia liberalizm, wygnany i wyświecony ex officio z państwa pod wszelkimi jego postaciami.

Precedens przywłaszczenia posiadacza z jego własności prywatnej został stworzony rozporządzeniem władzy legalnej, państwowej. Była więc czemu niepokoić się zainteresowanym.

Jakże ujmują tą sprawę koła rządowe i prasa faszystowska? Jak w ich wykładni przedstawia się to wydarzenie, które sfery posiadaczy rolnych nazwały zbroczeniem w dziedzinę komunizmu?

Faszystowski dziennik „Stampa” komentuje następująco postawę prefekta z Rovigo: „Nieuzasadnione zaniedbanie uprawy gruntów przez właściciela lub zarządzającego należy zakwalifikować jako pogwałcenie zasad prawnych, na których oparty jest ustrój faszystowski. Ustawa o pracy respektuje w zupełności inicjatywę prywatną w dziedzinie działalności ekonomicznej, zaznacza jednak, iż właściciel czy zarządzający jest odpowiedzialny wobec państwa. Zaś w statucie narodowej Konfederacji rolników znajduje się w artykule pierwszym ustęp, który wyraźnie stwierdza, iż: „własność uznana jest nie tylko jako władanie rzeczą, lecz również jako funkcja społeczna a zaś produkcja rolna jest nie tylko źródłem bogactwa, lecz również obowiązkiem wobec państwa i narodu”.

„A zatem, kontynuuje „Stampa”, wykonywanie prawa własności znajduje w ustroju i systemie faszystowskim swą granicę nie tylko w prawie drugiego, ale i w interesach ogólnych całego społeczeństwa. Tak więc prawo własności przestaje istnieć i domaga się interwencji władz we wszystkich tych wypadkach, gdy sposób jego wykonywania narusza, negatywnie czy pozytywnie, ogólne interesy społeczeństwa”.

Tak uzasadnia, komentuje i wyjaśnia z punktu widzenia ustaw korporacyjnego ustroju faszystowskiego „Stampa”. Teoretyczny swój wykład koryguje jednak w sposób następujący:

„System faszystowski nie ma nic wspólnego z teorią o illegitymizmie prawa własności, z idea, która leży u podstaw teorii socjalno-komunistycznej, tak samo jak nie uznaje on systemu liberalnego, dla którego pojęcie własności indywidualnej jest nieograniczone i absolutne”.

Po tem distinguo dodaje jeszcze „Stampa” od siebie: „Tak. Ale władze powinny bardzo ostrożnie i z rozmysłem stosować represje wobec prawa własności. W Bagnolo Po prefekt postąpił

może zbyt pospiesznie, nie zasięgając rady osób i grup trzecich”.

Z kół rządowych zabrał głos w tej głośnie sprawie minister robót publicznych Giuziatì, który w Izbie przemawiał na rzecz ograniczenia zakresu interwencji władz państwowych w kwestji uprawy i wyzyskania gruntów rolnych.

W „Gazetta del Popolo” zaś zabrał głos znany fachowiec w sprawach rolnych, b. sekretarz stanu, Serpieri. Serpieri starał się wytknąć granicę interwencji państwa. Zasadniczo uznaje on pierwszeństwo interesów ogólnych państwa i narodu, gdy chodzi o uprawę i eksploatację gruntów. Przyznaje jednak, iż państwo ma prawo ingerencji wtedy, gdy chodzi o uprawę gruntów, aby umożliwić wyzyskanie ziemi. W tych jednak wypadkach, gdy właściciel nie może podjąć swemu zadaniu wskutek braku kapitałów, wiedzy fachowej i t. d. wywłaszczony winien otrzymać prócz odszkodowania skapitalizowaną rentą, obliczoną aż do chwili wywłaszczenia majątku. Natomiast gdy chodzi o melioracje rolne, gdzie właściciel odgrywa już rolę czynną, ingerencja państwa winna się ograniczać do udzielenia kredytów, do tworzenia konsorcjów majjoracyjnych, przychodzących z pomocą właścicielowi. Maximum nacisku jaki można w tym wypadku wywrzeć na posiadacza, powinno wychodzić od syndykatów, albowiem w ustroju faszystowskim jednostka nie jest izolowana a działa w ramach organizacji korporacyjnej.

Jak „Stampa” więc, tak i przedstawiciele sfer rządowych starają się, pomimo zastrzeżeń i powołań na zasady, tuszować casus wywłaszczeniowy z Bagnolo.

Kropkę nad „i” stawia w tej dyskusji dziennik oficjalny „Giornale d'Italia”

który w artykule zatytułowanym: „To nie jest socjalizm państwowy”, stwierdza:

„Zagranicą szerzą się błędne i fałszywe pojęcia o stosunku faszyzmu do własności i inicjatywy prywatnej. Komentowanie zarządzeń władz faszystowskich w tym sensie, iż państwo zamierza postawić siebie na miejsce przedsiębiorcy w dużych czy małych przedsiębiorstwach, zostało wręcz obalone przez wyjaśnienia ministra Giuziatì. Państwo faszystowskie chce dopingować rozwój gospodarczy narodu, chce go skierować na właściwe tory, nie ma jednakże zamiaru podstawiać tepego i martwego biurokratyzmu na miejsce inicjatywy kupca, robotnika, przemysłowca. Jeżeli gdzie, to właśnie we Włoszech inicjatywy prywatnej pozostawiona jest największa swoboda, gdy tymczasem w krajach klasycznego liberalizmu, jak w Anglii np. rząd bierze już udział w wielkich przedsiębiorstwach w rodzaju Anglo-Persian Oil Co lub w White-Star Co, jak w Niemczech, gdzie rząd kontroluje przemysł aluminiowy, fosforowy etc.”.

Wywody „Giornale d'Italia”, odbiegające pozornie dość daleko od sprawy wywłaszczenia w Bagnolo Po, są jednak dość przejrzyste. Jest to klasyczny t. zw. „Wink von oben” pod adresem kapitalistów i bankierów amerykańskich, aby nie brali sobie zbyt do serca eskapady gorączkowego projektu z Rovigo. Teoria teoria, a praktyka — praktyka. Praktyka Mussoliniego polega na lawiowaniu między jedną a drugą klasą, na chwilowym straszaniu jednej lub drugiej, na szachowaniu jednej drugą. W tem znaczeniu historia, tak głośnie, z Bagnolo Po jest istotnie tylko epizodem o sensie i treści taktycznej.

Natomiast, gdzie teoria z praktyką

chodzi w parze, to wyjaśnia z otwartością brak Duce, Arnaldo Mussolini. W artykule swym, zamieszczonym w „Popolo d'Italia” pisze on, iż: „Socjalizm ze swoją walką klas została we Włoszech pokonany. Faszyzm przy pomocy sprawliwłości korporacyjnej znalazł równowagę w świecie produkcji w ramach narodu. Lecz po wprowadzeniu równowagi sił gospodarczych w ramach jednego narodu, czas na wprowadzenie równowagi między narodami, między państwami. Równowagi bowiem między nimi niema. Każdy, kto śledzi życie międzynarodowe, spostrzeże ciągle przeciwieństwo ekonomiczne między narodami proletariackimi a narodami bogatymi. Jako reakcja przeciw obecnemu stanowi rzeczy może powstać pewnego dnia koalicja państw proletariackich. Po walce klas może przyjść walka narodów, mianowicie walka narodów o silnym ruchu narodzin z narodami nieplodnymi a bogatymi”.

Dixit Arnaldo Mussolini. Nie masz nic nowego pod słońcem. Prawie to samo mówił i pisał w swoim czasie Treitschke i pomniejsi historjografowie wilhelmińscy, wskazując palcem na „nieplodną a bogatą” sąsiadkę z za Renu. A i wojna r. 1914/18 była też w pewnej mierze wojną ubogich w kolonje przeciw bogatym w kolonje.

W wywodach Arnalda jedno jest jasne, mianowicie to, iż wypełniają one logicznie lukę między epizodem z Bagnolo Po i proklamowaną przez brata Duce „walkę narodów”. Wiąza one w całość „równowagę w ustroju faszystowskim” z „nierównowagą w życiu międzynarodowym” i jej konsekwencjami. „Walka między dwoma kategorjami narodów” wymaga jako podstawy i odskoczni „równowagi” u siebie, w domu. W. P.

Trocki zostanie wydalony z Rosji i zamieszka w Berlinie.—Zwolennicy Stalina uważają go za największego wroga bolszewizmu.

BERLIN, 30 stycznia. Naczelny organ komunistyczny partji Niemiec „Rote Fahne” donosi: Jak się dowiadujemy, w najbliższym czasie Leon TROCKI ZOSTANIE WYDALONY Z GRANIC UNJI SOWIECKIEJ, Leon Trocki będzie miał możność wybrania dla siebie wraz z rodziną miejsca pobytu poza granicami Rosji sowieckiej. „Rote Fahne” oświadcza, że wykluczenie z partji trockiści w ostatnich czasach otwarcie i świadomie prowadzili aktywną walkę przeciwko dyktaturze proletariatu, i wkroczyli na drogę nielegalnej kontrrewolucyjnej działalności przeciwko władzom sowieckim. ZWALCZALI ONI NIETYLKO PARTJE ROBOTNICZE.

jako takie, pracując przytem nie tylko ideowo-politycznie, lecz również organizacyjnie do spółki z otwartymi wroga-

mi klasy robotniczej. Cała działalność tej nielegalnej grupy trockistów, a w szczególności próba jej wprowadzenia rozkładu armji czerwonej, antirewolucyjna propaganda w zakładach przemysłowych, przeciwko-sowiecka agitacja wśród chłopstwa,—sprawiają, że w swej działalności grupa trockistów nie różni się w niczem — zdaniem „Rote Fahne” — od białogwardystów i mieniszewików. „Rote Fahne” podkreśla, że WYGNANIE TROCKIEGO JEST KONIECZNYM AKTEM REWOLUCYJNEJ SAMOOBRONY

i niezbędnym zarządzeniem w interesie państwa proletariackiego. Trocki powraca do świata burżuazyjno-kapitalistycznego, który oddawna sympatyzował z jego walką przeciwko bolszewikom. Opuszcza on kraj rewolucyjnej paździerzności, której sztandar zdradził — kończy „Rote Fahne”.

Berlin, 30 stycznia. (Agencja Telegraficzna „Express”) Prasa niemiecka znajduje się w ogólnej dezorganizacji co do losu Trockiego. Według jednych doniesień Trocki wypowiedział życzenie przesiedlenia się do Niemiec.

gdyż rząd Rzeszy przyrzekł nie czynić mu trudności w jego zamiarze, o ile będzie mieszkał w Niemczech jako zwykły cudzoziemiec i szanował prawa niemieckie. W tym stanie rzeczy Trocki miałby otrzymać nie paszport dyplomatyczny lecz zwykły paszport sowiecki.

Według innych doniesień rząd sowiecki zamierza wydaląc z granic Rosji Trockiego, który przebywa obecnie w Moskwie. W związku z tem prasa niemiecka wskazuje na trudności, jakie powstałyby dla posła sowieckiego w Berlinie Krestińskiego, którego z Trockim łączy oddawna przyjazne stosunki. Kłopotliwa sytuacja Krestińskiego byłaby tembardziej rażąca, wobec faktu, iż w Niemczech wzmagają się kierunek Trockiego. Grupa trockistów w Niemczech wydaje własny organ.

WIEDŃ, 30 stycznia. Donoszą z Moskwy, że policja skonfiskowała tajne odezwy Trockiego do swych zwolenników, w których jest mowa o konieczności obalenia obecnego rządu, za pomocą strajku a nawet zbrojnego powstania. W związku z tem dokonano licznych aresztowań. Między innymi uwięziono komisarza twierdzy kronsztadzkiej i wielu wyższych oficerów floty bałtyckiej.

Schacht powrócił do Berlina.

Berlin, 30 stycznia. (Polska Agencja Telegraficzna) Prezydent Banku Rzeszy dr. Schacht przybył dziś do Berlina. Rozmowy dr. Schachta miały dotyczyć sprawy programu prac komisji i rzeczoznawców oraz sprawy międzynarodowego położenia funduszu i sytuacji na rynku dewizowym.

Jak twierdzi „Vossische Zeitung”, w rozmowach miała być poruszona kwestja polityczna dla Rumunii.

Hrabia pobierał emeryturę od rządu sowieckiego.

Ryga, 30 stycznia. (Agencja Telegraficzna „Express”) „Wieczernia Moskwa” donosi, że władze sowieckie na Krymie zaaresztowały hr. Kuryło-Sementowskiego, który ukrywając swoje szlacheckie pochodzenie wyjechał u rządu sowieckiego emeryturę i pobierał ją w przeciągu kilku lat. Dopiero teraz odkryto to oszustwo i pociągnięto hrabiego do odpowiedzialności.

→ **CASINO** ←

Świeżona gwiazda filmowa

LILJANA GISH

w najnowszej swej kreacji — wielkim potężnym dramacie kobiecego serca i orgji rozpętanych żywiołów p. t.

WICHER

Wstrząsający swą siłą film, tchnący grozą rozhukanych żywiołów i potęgą rozszalałych namiętności.

Orkiestra symfoniczna pod dyрекcją p. L. KANTORA.

Początek przedstawień o 4.30.

Europa staje do konkursu.

Dnia 7 lutego zostanie wybrana najpiękniejsza kobieta Europy, która podejmie walkę z „Miss America”.

Wszystkie kraje wysyłają swe „ideały” do Paryża.

Zjednoczone Stany Europy, o których przed 70 laty marzył Wiktor Hugo, zanim istniała jeszcze Liga narodów, zdają się wchodzić w sferę rzeczywistości, w taki jednak sposób, o jakim napewno nikt z polityków nie myślał. Nowa bowiem Liga Narodów europejskich, która w dn. 7 lutego br. zbierze się w Paryżu będzie miała przed sobą jedno tylko zadanie: przeprowadzić wybór najpiękniejszej kobiety Europy.

Ameryka, jak wiadomo, posiadająca bardzo wysokie ambicje lubi szczyścić się nietylko tem, iż posiada największą ilość pieniędzy, lecz i tem również, że jest ojczyzną najpiękniejszych kobiet.

W swoim „szale” rozmaitych rekordów urządzają Amerykanie rok rocznie wielki turniej o palmę piękności, podczas którego najpiękniejsza kobieta Stanów Zjednoczonych ogłoszona jest jako „Miss America”.

W ubiegłym roku posunęli Amerykanie nie swoją ambicję jeszcze o krok dalej. Postanowili „Miss America” zamienić na

„Miss World”,

t. j. najpiękniejszą kobietę świata. To też w ubiegłym roku w Galweston na Florydzie obok piękności amerykańskich startowały do walki również najpiękniejsze kobiety Europy. Podczas tego konkursu „Miss American” została mianowana najpiękniejszą kobietą świata.

Czy wyrok zapadł sprawiedliwie? Należy na tę sprawę spuścić zasłonę. W każdym razie amerykańskie jury spotkało się z zarzutami wielkiej stronniczości.

W roku bieżącym postanowiły za-

tem wszystkie kraje europejskie wybrać „Miss Europe” i tę jedną tylko wysłać do Stanów Zjednoczonych, aby tam podjęła walkę z „Miss America”. W tym to celu we wszystkich prawie państwach Europy dokonuje się wybór najpiękniejszej kobiety danego kraju.

U nas, jak wiadomo, wybraną już została w Warszawie

„Miss Polonia”

w osobie p. Władysławy Kostakówny.

Dwadzieścia tych „wybranek” uda się 4 lutego do Paryża na ostateczną rozgrywkę. Pojedyncze kraje, które wybrały u siebie „królową piękności”, mają wysłać również do Paryża każdy jakiegos swojego wybitnego artystę, który wejdzie w skład jury paryskiej, mającej wybrać najpiękniejszą z pięknych Europy.

Koronacja „Miss Europey” odbędzie się w dn. 7 lutego. Na dwa dni przedtem publiczność paryska będzie miała okazję oglądnięcia wszystkich „wybranek” poszczególnych krajów w Wielkiej Operze paryskiej. Przy tej sposobności paryżanie będą mogli zdać sobie sprawę z tego,

jakim jest ideał piękności u poszczególnych narodów europejskich.

Rzecz prosta bowiem, że Hiszpanie różnią się w tem pojęciu zasadniczo od mieszkańców Skandynawji. Polacy stawiają inne wymagania ideałowi piękności aniżeli Węgrzy itp.

W Budapeszcie podczas wyborów „Miss Hungaria” przyszło niemal do burzliwych scen. Do konkursu, zorganizowanego dla Węgier przez pismo teatralne „Szinhazi Elet” stanęły dwa odmien-

ne typy: Węgierka o mongolskich niemal rysach twarzy, ciemnej cerze, kruczoczarnych włosach i głębokich ciemnych oczach, tudzież Węgierka, z zachodniej części kraju, przedstawiająca typ blondynki wiotkiej, eterycznej, o długich wąskich rękach.

Wybraną na „Miss Hungaria” została też ta ostatnia, 19-letnia Elżbieta Simon, córka lekarza.

Krańcowem przeciwieństwem węgierskiej „królowej piękności” jest

piękność rumuńską,

wybrana ub. niedzieli w teatrze „Carmen Sylva” w Bukareszcie. Jury składa jąca się z 23 artystów, miała wybrać najpiękniejszą z 12 konkurentek z najrozmaitszych części Rumunii. Wybór padł na tę, 24-letnią Manjaora Caresco z Konstancy. Jest to typ sportsmanki o cerze tak opalanej, iż nadano jej przydomek „Rumuńskiej Józefiny Backer”. Podczas rozstrzygnięcia konkursu w teatrze „Carmen Sylva”, na ulicach okalających budynek teatralny

zgromadziły się tysiące ludzi,

którzy w niezwykłym podnieceniu debatowali nad przypuszczalnym wynikiem wyborów.

„Miss France” wybrana zostanie dopiero w dn. 2 lutego. Anglja i Niemcy mają już wybór swoich „królowych piękności” za sobą. Również i Wiedeń wybrał już najpiękniejszą przedstawicielką Austrii. „Miss Austria” miała być początkowo wybrana podczas wielkiej reedyty, urządzonej przez jedno z wiedeńskich czasopism teatralnych, później jednak plan ten uległ zmianie i wybór najpiękniejszej austriaczki przeprowadzony został przez wiedeńską filję jednego

Dziś upływa termin zamiany banknotów w Banku Polskim.

Z dnem dzisiejszym t. j. 31 b. m. upływa ostateczny termin wymiany w Banku Polskim banknotów 10, 20 i 50 zł., wycofanych z obiegu ub. roku.

Są to banknoty 10 i 20 zł. pierwszej emisji z dnia 28 lutego 1924 roku i 15 lipca 1924 r. oraz banknoty 50 zł. — z dnia 28 lutego 1924 roku.

Po dniu 31 stycznia łódzki oddział Banku Polskiego wyżej wymienionych banknotów przyjmować do zamiany nie będzie. Wymieniać je będzie można jedynie w drodze wyjątku w skarbcu emisyjnym Banku Polskiego w Warszawie. (w).

IDEALNY MAŻ.

Pani X. chwali przed przyjaciółkami swego męża:

- Nie pije, nie gra w karty, nie wychodzi wieczorami, nie należy do żadnego klubu...
- Ale chyba pall?
- Ach, najwyżej jedno cygareto, gdy jest w dobrym humorze. Ale to mu się zdarza najwyżej raz na miesiąc!

SMUTNE ZAKOŃCZENIE.

Matka wchodzi do pokoju 13-letniej córki, zatopionej w czytaniu.

- Ładna księżka? — pyta.
- Ach, tak mam, tylko źle się kończy
- Jakże jest zakończenie?
- Wdziż mam ten bohater kocha jedną panienkę i ucieka z nią razem, ale ona umiera, a on musi wrócić do żony...

z wielkich amerykańskich towarzystw filmowych.

W każdym razie dzień 7 lutego będzie w tym roku ważną datą w kalendarzu europejskim.

Jeżeli zaś uda się najpiękniejszej kobiecie Europy zdobyć miano „najpiękniejszej świata”, tryumf jej stanie się pierwszym zwycięstwem Europy nad Ameryką!

MYDŁO JELEŃ SCHICHT
 używane przez wszystkie gospodynie.

KRONIKA
 Styczeń
31
 CZWARTEK

Dziś: Piotra Nolasko
 Jutro: Ignacego

Wschód słońca o g. 7.19
 Zachód słońca o g. 4.05
 Wschód ka. o g. 00.0
 Zachód ka. o g. 9.58
 Długość dnia: 9.36.
 Przybyło dnia: 1.12.

Zeczer prosi o głos!

Coś o djabliku drukarskim

Czytając gazetę, dostrzegacie od czasu do czasu błędy różnego rodzaju i usterki, które wywołują (i słusznie!) czasem oburzenie, zdziwienie lub politowanie, a u autorów artykułów zawsze przekleństwo pod naszym adresem.

A przecież tu nie zawinił ani redaktor, ani korektor, a już — broń Boże — zeczer! Sprawca tych psikusów w postaci błędów jest tylko „djablik drukarski”. To nie nasze wykrety — to fakt.

„Djablik drukarski” istnieje, a pojawił się na świecie z chwilą wynalezienia sztuki drukarskiej przez Gutenberga, jest więc najmłodszy w rodzinie belzebubskiej. Dał się ten najwesełszy z djablików we znak już samemu twórcy Gutenbergowi, podczas druku pierwszej biblii, a gdy sztuka drukarska rozszerzyła się po całym świecie i on rozplodził się i wszedł za nią podążyć.

Jest on — jak go malują — czarny jak farba drukarska. Przebywa stale tam, gdzie panuje pośpiech, wędząc, że „gdy się człowiek śpieszy, to się djabek cieszy”. A więc za rezydencje obrał sobie drukarnie gazet, gdyż tu najłatwiej udają mu się jego czarne figle.

Sledził stale obok zecera, chociażby ten był najpobożniejszy, wziął mu do kasy z członkami lub na klawiaturę maszyny do składania i przestawiał litery, przerzucał kartki manuskryptu i t. p.

Lubił to czynić szczególnie porą nocną, gdy pracownikom sen zagląda w oczy. Ledwie odczepił się od zecera, włożył djablik pod rękę me-trampażowi, formującemu kolumny. Tu przestawia wiersze i całe ustępy lub zgoła kradnie i w tyłach artykułów czyni brak. Potem pakuje się pod ołówek korektora, zasłania mu szkła, by błędnie dojrzał. Potem zdarłszy nieczny ogon, błądnie do maszyny rotacyjnej i tu maszyniście przestawia kolumny, robiąc na przykład np. „osemke” z „trójki”, co ma ten skutek, że przestawione są całe stronicy.

On wreszcie, żeby zebrać plon swej niecznej roboty, udaje się do pokoju naczelnego redaktora i siadając bez ceremonii na jego biurko, śmieje się, gdy redaktor klnie, na czym świat stoi, numer udekorowany błędami.

Z powyższego widzicie, że mimo naszej najlepszej chęci, błędy są nieuniknione, lecz odtąd będziecie wleźli, kto jest ich sprawcą.

Zresztą, kto wie, może i w tym moim artykułku znajdziecie błędy. Wiedzieć więc, że to jego robota — mściwego, wyrafinowanego „djabła drukarskiego”. Zeczer.

Skrzynki pocztowe we wszystkich domach

Jak już donosiliśmy, władze pocztowo-telegraficzne przystąpiły do zainstalowania skrzynek pocztowych w domach.

Obecnie dowiadujemy się, że pierwsza partja skrzynek została już wykonana i niebawem rozpocznie się montowanie skrzynek w wielkich miastach prowincjonalnych, a w pierwszym rzędzie w upośledzonej pod każdym względem Łodzi.

Dyżury apiek.

Dziś w nocy dyżurują apteki: G. Antoniewicza (Pabjanicka 50), K. Chądzyńskiego (Piotrkowska 164), W. Sokolewicza (Przejazd 19), R. Rembielińskiego (Andrzeja 26), J. Zundełowicza (Piotrkowska 25), M. Kasperkiewicza (Zgierska 54), S. Trawkowskiego (Brzezińska 56), (b).

Zakwestjonowanie majątku miasta Łodzi.

Dziś odbędzie się walne zebranie obywateli, zgłaszających pretensje do terenów miejskich.

W dniu wczorajszym podaliśmy wiadomość o zakwestjonowaniu przez szereg wybitnych obywateli łódzkich majątku nieruchomego naszego miasta.

Jak się dowiadujemy w dalszym ciągu, komitet który zajął się zbieraniem dowodów mających stwierdzić prawo własności spornych terenów, w osobach pp. Nestlera, K. Emdego, Bocheńskiego, Zakrzewskiego i Blachowicza poczynił już kroki wstępne do zbiorowej akcji. Na dzień dzisiejszy zwołuje wspomniany komitet organizacyjny walne zebranie wszystkich obywateli, którzy mają jakiegokolwiek pretensje do terenów miejskich. Według dotychczasowych zgłoszeń

obywateli tych jest około 70-ciu. Na zebraniu wyłonią oni komitet, który rozpocznie zbieranie i gromadzenie dokumentów, poczem sprawa ta zostanie przekazana adwokatom.

Jedyną kwestją absorbującą obecnie komitet organizacyjny jest sprawa przedawnienia prawa własności. Chodzi o to, iż przedawnienie następuje po 30 latach, od roku zaś 1867, w którym władze rosyjskie nakazały oddanie pod przymusowy zarząd miasta terenów obecnie zajmowanych przez kolej kaliską, boisko sportowe, park Poniatowskiego, część Karolewa i terytorja na Polesiu Konstantynowskim, upłynęło lat 61

Na tem stanowisku stanie prawdopodobnie magistrat, który jest zdania, że wszystkie te grunta stanowią obecnie własność miejską, o czem pisze w liście nadesłanym do naszej redakcji, który po niżej zamieszczamy.

Prawnicy twierdzą jednakowoż, iż kilkakrotnie procesy precedentalne spowodowały, że decyzje władz zaborczych w sprawach odebrania prawa własności na rzecz państwa miasta, a nawet osób prywatnych nie mają mocy. Bieg sprawy liczyć się więc będzie dopiero od roku 1918.

Jaki obrót przyjmie ta sprawa — narazie trudno przewidzieć. Czy magistrat zdoła obronić własność miasta, czy też przejdzie duża jej część w ręce prywatne — będzie to wynikiem procesu sądowego, który zostanie rozpoczęty po zebraniu odpowiednich dokumentów przez obywateli. (s).

Manufaktura Łódzka do Warszawy będzie wysyłana specjalnym pociągiem towarowym.

Przed niedawnym czasem, centralne stowarzyszenie kupców zwróciło się z memorjałem do ministerstwa komunikacji w sprawie przyspieszenia transportów do manufaktury, wysyłanej z Łodzi do Warszawy.

Wielokrotnie zdarzało się, że wysyłane towary przybywały do Warszawy dopiero po 10—14 dniach, co powodowało zwracanie towaru już niepotrzebny i narażało kupców łódzkich na wielkie straty.

W odpowiedzi na ten memorjał, ministerstwo nadesłało pismo następującej treści:

„W odpowiedzi na skargi manufakturzystów, że wysyłane z dworca kaliskiego towary przybywają do Warszawy z opóźnieniem, ministerstwo po sprawdzeniu stanu rzeczy ustanowiło specjalny dalekoidący, pośpieszny pociąg Nr. 594, który odchodzić będzie z Łodzi o godz. 12 i pół przed północą i przybywać będzie na stację towarową w Warszawie o godz. 6 rano, przyczem pociąg ten będzie zaraz w Warszawie wyładowany.

W ten sposób, towary wysyłane z Łodzi, będą mogły być odbierane w Warszawie już następnego dnia. (b).

Oświadczenie magistratu.

Nieprawdą jest, jakoby grunta wymienione we wczorajszym artykule „II Republiki”, a m. in. terytorja na Polesiu Konstantynowskim, były „własnością prywatną”, którą Magistrat nieprawie zarządza. Prawdą jest natomiast, że wszystkie te grunta stanowią własność miejską, co już zresztą w swoim czasie ustalone zostało nawet wyrokami sądownymi.

Prezydent B. ZIEMIĘCKI.

Doniosłe zmiany w szkolnictwie

Od jutra obowiązują w naszym systemie nauczania. Pierwszy krok w kierunku jednolitej szkoły demokratycznej.

Przed kilku dniami „Republika” przyniosła wiadomość o doniosłych zmianach jakie zająć mają w programach nauczania we wszystkich typach szkół średnich ogólnokształcących z dniem 1 lutego b. r. Donieśliśmy o zredukowaniu godzin nauki szkolnej z 45 na 40 minut oraz szczegółowo wyluszczyliśmy zmiany, jakie plan ministerstwa W. R. i O. P. przewiduje.

Obecnie dziennik rozporządzeń ministerstwa oświaty donosi szczegółowo o tym doniosłym projekcie, podając szereg jeszcze nieznanych szczegółów reformy szkolnictwa. Otóż rozporządzenie przewiduje w pierwszym rzędzie nie skrócenie godzin nauki szkolnej z 45 na 40 minut, jak to projektowano początkowo, lecz przeciwnie, zapowiada przedłużenie godzin szkolnych do 50 minut,

a równocześnie zmniejszona zostanie ilość godzin szkolnych z sześciu do pięciu dziennie.

Przedłużenie to nie będzie jednak ważne prędzej, jak od początku nowego roku szkolnego 1929-30, wtedy, kiedy po próbnym nadchodzącym półroczu zacznie się realizować w zupełności wielki plan zmian programu nauczania.

Jakie zmiany plan ten wprowadza od 1 lutego t. j. od jutra pisaliśmy już. Dodamy więc jeno jeszcze szereg uzupełniających zmian.

A więc życzeniem ministerstwa jest w pierwszym rzędzie, ażeby w każdej klasie, w miarę możliwości odbywała się codziennie półgodzinna lekcja gimnastyki.

Drugą ważną innowacją jest wprowadzenie nauki języka obcego już w pierwszej klasie szkoły średniej. Jest to innowacja niezwykle doniosła.

Z zadowoleniem też przyjęte będzie przez ogół wychowawców i młodzieży wprowadzenie w trzeciej klasie szkoły średniej

nauki higieny. Jest to ważny krok naprzód w kierunku modernizacji naszej szkoły, w związku z zaprowadzoną już przed dwoma laty nauką higieny w wyższych klasach gimnazjalnych.

Z innych drobniejszych zmian należy zanotować

zniknięcie z planu nauki jako osobnego przedmiotu kaligrafji,

która zostanie włączona do nauki rysunków, oraz nauki kultury klasycznej w niższych klasach gimnazjalnych.

Najważniejszym punktem, odnoszącym się do szkół powszechnych, jest polecenie ministerstwa, aby

program w wyższych klasach szkół powszechnych dostosowany był do programu w niższych klasach szkół średnich.

Ma to na celu umożliwienie uczniom przechodzenie z szkoły niższej do wyższej oraz sużyć będzie podwaliną do przyszłego ustroju szkoły jednolitej.

Rozporządzenie powyższe zawiera apel p. ministra oświaty, dr. Świtalskiego, do ogółu nauczycielstwa. P. minister stwierdza, że przy wydawaniu nowych zarządzeń miał na oku następujące cele: 1) usunięcie niecelowych i przypadkowych urzędzeń i 2) zmniejszenie prze-

ciężenia pracą, zwłaszcza młodzieży szkół średnich.

Minister zwraca tedy uwagę, że nauczycieli, którzyby zmniejszenie liczby godzin nauczania próbowali powetować powiększeniem obowiązkowej pracy domowej, będzie on traktował jako osobyście odpowiedzialnych za usłownienie zwłknięcia celu jego dążeń.

W końcu swego apelu minister Świtalski stwierdza, że okres materiału w nien być dostosowany do przeciętnego zasobu sił umysłowych i fizycznych młodzieży, podkreślając, iż to ostatnie kryterjum było dotychczas niebrane pod uwagę. — s. —

Feralny lokal

Sądzie boją się w nim mieszkać.

Z Warszawy donoszą: Mieszkanie ś. p. d-ra Boguckiego w domu nr. 2 przy ulicy Lipowej zyskało sobie bardzo nieemiłą reputację.

W ciągu ostatnich lat w mieszkaniu tem zmarły kolejno: żona znakomitego architekta miasta Tolwińskiego, małżonka prezydenta Stonimskiego, ostatnio zaś małżonka wiceprezydenta Boguckiego i sam dr. Bogucki.

Mieszkanie to miał obecnie objąć prezes rady miejskiej poseł Jaworowski, lecz w ostatniej chwili zrezygnował.

Wobec powyższego magistrat postanowił ów czteropokojowy lokal podzielić na 2 samodzielne mieszkania i ofiarować je pracownikom miejskim.

Dwie kolonje - dwie idee. Co się dzieje na Polesiu i co - na Karolewie.

W roku ub. w dwóch dzielnicach Łodzi, na Polesiu Konstantynowskim i na Karolewie poczęto realizować dwie koncepcje mieszkaniowo-budżetowe.

Odrzuć stawiamy tak sprawę:

DWIE KONCEPCJE.

Na Polesiu Konstantynowskim magistrat buduje wielką kolonję mieszkaniową, składającą się z domów, t. zw. „koszarowych”. Domy te pozostają, naturalnie, własnością miasta, a mieszkania będą wynajmowane lokatorom, którzy płacić mają ustalone komorne. Magistrat potraktował więc całą akcję budowaną z punktu widzenia, że się tak wyrazimy, kolektywistycznego, wychodząc z założenia, że

WALKA Z GŁODEM MIESZKANOWYM JEST ZADANIEM NIE INICJATYWY PRYWATNEJ, LECZ SPOŁECZNO - PAŃSTWOWO - KOMUNALNEM.

Równocześnie w innej dzielnicy miasta, na Karolewie, z inicjatywy grupy przemysłowców, przystąpiono do budowy domków robotniczych, które mają być sprzedane na własność poszczególным robotnikom.

czyli, na Karolewie realizowano koncepcję indywidualistyczno-privatną.

Rzecz naturalna, że dla ogółu mieszkańców Łodzi obie te akcje mają znaczenie dodatnie, ponieważ, niezależnie od intencji społecznej inicjatorów, w jednym i drugim wypadku odbywa się walka z głodem mieszkaniowym.

To też w tej chwili chcemy tylko podkreślić to tych poczyniań budowlanych, zwłaszcza, iż szerokiemu ogółowi intencje te są naogół nieznane, a walka między rzecznikami dwóch koncepcji odbywa się u nas częściej na zupełnie niewłaściwym terenie.

Przed kilku dniami doniesiono, na podstawie, zresztą, komunikatu prasowego magistratu że inspekcja budowlana stwierdziła w domkach kolonii mieszkaniowej na Karolewie szereg braków: wybrzuszenia, pęknięcia i zarysowania w ścianach zewnętrznych, przyczem inspekcja orzekła, iż do czasu dokładnego zbadania fundamentów, co nastąpić ma dopiero z wiosną

oddanie do użytku tych domków jest zakazane.

Takie orzeczenie czynników fachowych jest oczywiście dla nas zupełnie niedajne, przynajmniej o tyle, że jak dotychczas, ani kierownictwo budowy na Karolewie, ani też czynnicy zainteresowane (komitet budowlany) nie zaprzeczyły tym informacjom, jako też żadnych w tej sprawie wyjaśnień nie udzieliły. Rzecz jednak znamienita jest, że w jednym z pism łódzkich ukazał się artykuł, w którym autor dowodzi, że wiadomość, podana przez oddział prasowy magistratu ma być rzekomo kompromitująca i

„szkodliwa dla całego ruchu budowlanego w Łodzi”.
podrywa bowiem zaufanie do akcji budowlanej w ogóle.

Podkreślamy przeto z naciskiem, że nie mamy możliwości zakwestjonowania opinii inspekcji budowlanej i wobec tego, traktując jej orzeczenie całkiem obiektywnie, raczej uważać musimy tego rodzaju orzeczenia za

wysoce pożyteczne i wskazane, boć nie można tolerować i usprawiedliwiać taktyki, która znajduje swój wyraz w przysłowiu:

„Madry polak po szkodzie”.

Opinia publiczna domagać się musi u przedzenia wszelkich możliwych katastrof i w tej akcji, że tak powiemy, proflaktycznej.

żadnej szkody dla społeczeństwa dopatrywać się nie będzie.

Dalecy jesteśmy również od myśli,

że orzeczenie inspekcji budowlanej poddyktowane było względami walki ideowej dwóch, jakieśmy to nazwali, „koncepcji budowlanych”. Walka ta, która niewątpliwie istnieje, winna bowiem ujawnić się w formie dyskusji publicznej, ale

przenigdy we wzajemnym kompromitowaniu swych bądź co bądź pożytecznych poczynań.

Przypominamy sobie przy tej okazji, charakterystyczny zatarg między magistratem a spółdzielnią budowlaną urzędników skarbowych, który przyjął formy niewłaściwe, ponieważ

przeistoczył się w walkę o pożyczkę budowlaną.

Sedno rzeczy polegało jednak na tem, że spółdzielnia skarbowców budowała małe domki przeznaczone na własność, prywatną poszczególnych lokatorów nabywców, magistrat natomiast stał na stanowisku budownictwa t. zw. „koszarowego”, społecznego.

Dopiero w trakcie polemiki na łamach „Republiki” ujawniła się ta zasadnicza różnica zdani, która pozornie miała jednak charakter

wzajemnego zarzucania sobie nadużyć i złej woli.

To też dziś, w związku z wiadomościami o stwierdzonych przez inspekcję budowlaną wadach i brakach w domkach na Karolewie, gorąco pragnęliśmy

UNIKNAĆ W SZEREŻYCH DWUZNA CZYNYCH SYTUACJI I CAŁKOWITEGO ODDZIelenIA KWESTII ZASADNICZEJ OD SPRAW NALEŻĄCYCH DO KOMPETENCJI I OBOWIĄZKÓW INSPEKCJI BUDOWLANEJ

nie ulega bowiem wątpliwości, że zarówno na Polesiu, jak i na Karolewie odbywa się doniosła i pożyteczna dla ogółu walka z wspaniałym wrogiem — nędzą mieszkaniową.

Tadeusz Górski.

Przedstawicielstwo na Warszawę

Pierwszorzędna firma agenturowa w Warszawie, mająca składy w centrum handlowym, poszukuje przedstawicielstwa solidnej firmy. Łask. oferty do admin. Republiki sub „Solidny”.

W dniu 30 stycznia 1929 roku zmarła, przeżywszy lat 44,
s. † p.
Apolonia Urbańska,
długoletnia pracownica szpitala w Radogoszczu.
W zmarłej tracimy gorliwą i sumienną pracownicę.
Cześć Jej pamięci.
Magistrat m. Łodzi.

Łódź bez mięsa Dziś ma być proklamowany strejk w rzeźni miejskiej.

Zgodnie z naszą zapowiedzią, w dniu wczorajszym odbyło się walne zebranie pracowników rzeźni miejskiej, na którym po omówieniu sytuacji wytworzonej z powodu odmowy udzielenia pracownikom podwyżki, postanowiono niecierpolicznie proklamować strejk. Termin strejku ustalony zostanie w dniu dzisiejszym.

Równocześnie jednak postanowili wszcząć w tej sprawie odpowiednie kroki magistrat, jako władza nadzorcza rzeźni, która jest wprawdzie eksploatowana przez towarzystwo prywatne, jednakże

zalicza się do przedsiębiorstw koncesjonowanych.

Chodzi o to, iż magistrat pragnie bezwzględnie zapobiec strejkowi, który mógłby spowodować katastrofalny brak mięsa w Łodzi. W tym celu postanowił on wydelegować do rzeźni specjalną komisję rewizyjną, która rozpatrzy warunki pracy w tej instytucji i ustali w jakiej wysokości mogłaby być udzielona ewentualna podwyżka pracownikom.

Jak nam komunikują ze sfer pracowniczych, mimo interwencji magistratu, strejk jest jednak nieunikniony. (1).

W fotelu i za kulisami.

Teatr łódzki na rozdrożu.

Teatr łódzki na rozdrożu. Kryzys teatru społecznego jest przede wszystkim kryzysem repertuaru. Wszystko przemawia za tem, aby właśnie obecnie teatr znajdował się w pełnym rozkwicie. Mamy wspaniałe talenty aktorskie i środki techniczne, pozwalające czynić na scenie istne cuda a jednak królestwo Melpomeny znajduje się w stanie ustawicznego fermentu. Albowiem niemal wszystkie teatry świata znajdują się wobec jednego i tego samego problemu: co grać, jak grać i dla kogo grać. Sztuki klasyczne czy bulwarowe? „Hamlet” kostiumowy, czy w smokingu i cylindrze! Repertuar dla burżuazji, czy dla proletariatu! Teatr jest światynią, szkołą, czy imprezą rozrywkową?!

Kwestja repertuarowa nabrała w Łodzi ostrej aktualności ze względu na zarzuty stawiane w tej materji przez magistrat dyrekcji Teatru Miejskiego. Niektórzy członkowie magistratu twierdzą, iż teatr nasz zbyt mało wystawia sztuk z t. z. „wielkiego repertuaru”. Dyr. Gorczyński w odpowiedzi na to dowodzi, iż co miesiąc daje jedną sztukę klasyczną i, że teatr swój prowadzi na poziomie najwyższym, jaki w danych warunkach

jest możliwy. Wstrzymując się narazie od zajęcia stanowiska w tej sprawie ze względu na nieukończoną jeszcze dyskusję, chcemy zwrócić uwagę na jej pewne znamienne momenty.

A więc: magistrat nie określa swego stanowiska pozytywnie, zadowalniając się, tylko krytyką dotychczasowego stanu rzeczy. Muszę podkreślić, iż ten charakter mają w Polsce wszystkie polemiki w sprawie repertuaru teatralnego. Atakujący wypowiada się wyłącznie w sensie negatywnym t. z. wyraża swe niezadowolenie z tego, co się dzieje. A jeśli już daje radę, to nader ogólnikową, przy czem zawsze Wyściański i Słowacki mają ratować prestiż dyrekcji. Musimy już raz wyjść z tego błędnego koła „szengeistów” i snobów. Ta dyskusja winna być narezście skierowana na tory pozytywne. Trzeba zająć określone stanowisko wobec dylematu: „Jaki ma być Teatr Miejski w Łodzi i jakie powinien grać sztuki? Czy powinien być prowadzony pod kątem gustów burżuazji, proletariatu, czy też być ponadklasowy. Od jasno postawionych odpowiedzi na powyższe pytania uzależnić należy repertuar teatru w Łodzi. No, i zawsze

niezmiennie — od wysokości subsydjum magistrackiego...

DLA KOGO GRAC?

Nieraz słyszeliśmy głosy z kół, mających bliski kontakt z obecnym zarządem miasta, iż teatr przy ul. Cegielnianej powinien być przeznaczony wyłącznie dla robotników. Nie przypuszczamy, aby ludzie naprawdę kulturalni i o szerszym horyzoncie myślowym — a takich w magistracie jest wielu — tak jednostronnie, a zarazem i naiwnie stawiali kwestję.

Gdyby istotnie — za sprawą jakiegoś cudu — do Teatru Miejskiego zaczęli chodzić sami robotnicy, to istotnie krzyknąłbym pełną piersią: „Teatr dla robotników! Dajcie repertuar robotniczy!... Maleńkie „ale” rozwiąłyby jednak cały mój entuzjazm. Co to jest właściwie repertuar robotniczy? Przyszłoby się szczerze do nieuctwa: nie znam go i nie wiem nawet, jak go określić...

Przypomina mi się tu dyskusja o poezji proletarjackiej, toczona niedawno na łamach „Wiadomości Literackich”. Okazało się, iż było poetów, tyle było najzupełniej sprzecznych ze sobą zdań. Rozwiązał ten labirynt pojęciowy znakomity krytyk Paweł Hulka-Laskowski, słusznie dowodząc, iż t. z. „poezja pro-

letarjacka” to wyobrażenia inteligentów o poezji robotniczej.

Jeśli chodzi o teatr, sytuacja jest jeszcze trudniejsza, gdyż sztuki z życia robotniczego można zliczyć na palcach.

A jak jest zagranicą? Rzekomo teatr proletarjacki Piscatora w Berlinie był przeznaczony w rzeczywistości nie dla robotników, lecz dla snobizujących się „szengeistów” pod hasłem: „Pour epater les bourgeois!”

W Rosji sowieckiej pogoń za repertuarem proletarjackim doprowadziła niektórych reżyserów do futurystycznego zdżiczenia. Cóż robotnika obchodzić mogą kubistyczne inscenizacje?... W rezultacie robotnicy rosyjscy wolą chodzić do cyrków, które bolszewicy darzą specjalną opieką.

Zresztą, możemy czerpać także przykład i z Polski. W Warszawie powstał niedawno teatr „Ateneum”, popierany przez P. P. S.

Jakiż jest jego repertuar?

Po dwóch sztukach z większego repertuaru, dano sowiecką farsę „Kwadraturę koła” i francuską farsę „Polamana drabina”, graną w r. ub. w Łodzi. A krytyk „Robotnika” dowodził w recenzji, iż dobrze się stało, że „Polamana drabina” zagrano dla robotników. I nikt z tego powodu szat nie rozdzierał!...

W. POLAK.

(D. c. n.).

Maurice Renard.

„Latający Holender”.

(DOKOŃCZENIE)

Możeby jednak officer pomyślał, że Ruechert się waha, że się obawia... a wtedy — co za śmieszność!

Luneta drży nieco w rękach kapitana. Ci tam... ci tam wyglądają faktycznie okropnie. Jakaś nocna rewla, taniec umarłych na pokładzie tajemniczego bryga. Kostnica, w której kościotrupy ożyły i stoją i patrzą w świat. Do stu diabłów! Rzeczywiście wspaniale na gdańca oni przeklętych za grzechy, błagających się od 300 lat po morzu marynarzy z „Latającego Holendra”.

„Mnie nie oszukają”.
Ale marynarze dziwnego brygu dostrzegli wreszcie „Essen” i poczęli go obserwować. Na ich potwornych, trupich twarzach leżał wyraz bolesnej, wyczekującej trwogi. Na dachu kajuty pokładowej stał kapitan — kościsty olbrzym o białej twarzy. Stał, wyprostowany jak świeca, i wyciągał ku niebu ramiona szkieletu.

Ruechert postanowił skończyć tę komedję i pokazać tym blaznom że nie ma żna bezkarnie żartować z komendanta „Essen”. Musiał wreszcie temu kres położyć, gdyż czuł już zawrót głowy. Mo że to oznaka choroby, przemęczenia. Opada go nagle, obezwładniająca twoga. Powraca uparczywie myśl o legendzie. O „Latającym Holendrze”.

Odkłada lunetę, pociera mocno czoło.

— Ach, coż znowu — mruczy. — Bę dzie to numer 128.

Amerykański parowiec był 127 okrętem, jaki zatopił „Essen”.

Ruechert uruchamia aparaty sygnałowe. Torpeda wypuszczona w kierunku dwumasztowca.

Komendantowi wydaje się, że torpeda płynie ogromnie powoli. Chciałby woła swą bieg jej przyspieszyć. Wreszcie torpeda już jest blisko. Ruechert zamyka oczy. Rozlega się, znana mu głucha detonacja.

Lecz co to? Po niej nie następuje zwykle dotąd słyszany chór krzyków i jęków, przejmujący załogę taką radością.

Tym razem słychać z tajemniczego statku straszliwy okrzyk zwycięstwa tryumfu, okrzyk oswojonego. I wnet rozległ się ponury śpiew grobowy, modlitwa dziękczynna, która trwała, póki statek znikł wolno w głębinach morza.

Na swym mostku kapitańskim stał Ruechert trupio błądy. A przecież nie był to okręt widmowy, skoro zatonął. Okręty widmowe wszak nie ulegają mocy pocisków.

Ale legenda o „Latającym Holendrze” ma jeszcze zakończenie. Oto legenda podaje, że z widmowego okrętu zdjęta będzie kłatwa, jeśli spotka on inny statek, dźwigający na sobie większe brzemie winy.

Ruechert zna ten szczegół legendy i myśl ta przejmuje go przerażeniem. Czy dlatego może rozlegała się z pokładu modlitwa dziękczynna i krzyk zwycięstwa?

Przy świetle księżycy widać było, jak „Latający Holender” zanurza się coraz głębiej i głębiej, a 300-letni żeglarze ślą swą radosną pieśń ku niebiosom.

Komendant Ruechert wstrząsa się. Myśli o swojej żonie, dwóch synach i trzech córeczkach, oczekujących go w Hamburgu. Budzi się w nim dziwne uczucie, jakgdyby właśnie przekroczył tajemniczy, nieznany próg życia. Daje ręką znak:

— Pełną parę naprzód!

Cóż to? Śruba się nie kręci. Dym nie wydobywa się już z kominów. A mimo to statek porusza się i płynie. Pędzi go jakaś nieznana siła. Rozpacz i przerażenie nie ogarniają Ruecherta. Chce głęboko odetchnąć, czyni gwałtowny wysiłek i stwierdza — że już wcale nie oddycha. Chwyta się za serce — nie bije. Ogarnia go lodowy chłód, lodowy chłód grobów.

— Panie komendancie!

Hallo, kto woła? Głos podobny jest do straszliwego głosu tych, co na widmowym okręcie dziękczynny śpiew wzniesli ku niebiosom. To pierwszy officer. Twarz jego kredowo biała, ręka podniesiona do daszki czapki, znaczy się zielonym odcieniem. Załoga statku cała na pokładzie. Twarze ludzi są tak blade, oczy ich spoczywają w tak głębokich, pustych oczodołach, iż nasuwa się pytanie, dlaczego nie spoczywają jeszcze w trumnach?

— Dokąd jedziemy? — zapytał pierwszy officer.

Ruechert wie. Wie co oznacza błądy, fosforyzujący blask, obejmujący okręt i załogę. Wie, że czeka ich długa

droga kary, że spadło nań przekleństwo tułaczki bez końca, że stał się zwia stunem śmierci, upłodem trwog i rozpacz. Że jedzie w podróży bez końca.

Oto jest legenda o kraszowniku „Essen”. Nikt o niej nie wie. Wszyscy myślą, że to jeszcze przekleństwo Bogiem „Holender” płynie po morzach. Ale ja jeden wiem, że „Latającego” Holendra już niema. Że płynie groźny i ponury „Essen”. Widziałem go w chwili katastrofy „Dovernais”. Widzieli go wszyscy:

Ale ja jeden cudem ocalałem.
Tumaczył B. R.

Ostatni tydzień!

Wielka

Wyprzedaż Poinwentarzowa

Ceny we wszystkich oddziałach
zniżone do 50%.

Juljusz Rozner,

Łódź, Piotrkowska 98 i 100.

Wydawnictwo „Republika”

spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Przerachowany Bilans Brutto,

sporządzony na dzień 30-go czerwca 1928 roku, stosownie do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 roku. (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 352).

Tytuły rachunków	Bilans Przerachowany:	
	Wnien	Ma
Rk. Kasy	542.148,30	537.413,72
„ Gazet	6.183,87	280.772,43
„ Prenumeraty	14,20	70.209,34
„ Ogłoszeń	7.669,06	167.081,22
„ Administracji	134.603,38	6.857,54
„ Redakcji	113.731,25	3.610,30
„ Papieru	114.785,64	934,39
„ Kłisz i rysunków	16.970,65	3.000,00
„ Robocizny	81.683,01	
„ Metalu, farb etc.	26.253,66	3.083,00
„ Maszyn i urządzeń	371.782,57	
„ Dłużników i wierzycieli	126.507,42	129.610,84
„ Sum Przechodnich	25.208,39	25.208,39
„ Akceptów	76.307,04	111.722,45
„ Nadwyżki z przerach.	129.932,71	129.932,71
„ Kapitału Amortyzac.		68.097,82
„ Kapitału		185.000,00
	1.773.781,15	1.773.781,15

Dr. med. Lubicz

Ceglinańska 43
Tel. 41-32.

powrócił

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłucowych. Naświetlanie lampą kwarcową. Przyjmuje od g. 8 do 10 rano od 5—8 w. Dla pań od 3—5 oddzielna poczek.

J. N. GRYNHOLC

Łódź,
ul. Piotrkowska 37.
Zakład piecyków i kuchonkafalowych, szamotowych, przenośnych także przedsiębiorstwo robót zdunskich.

Poszukiwany od zaraz

majster farbiarski

do pończoch.
Oferty sub.
„A. 28”

Włody człowiek

z 6-kl. wykształceniem poszukuje jakiegokolwiek posady, najchętniej inkasenta. Świadectwo pierwszorzędne referencje oraz kaucję złożony na żądanie. Łask. zgłoszenia sub „Referencja”.

Sedan 4-o drzwiowy 13.450 Zł.
Loco Warszawa, łącznie z podatkiem obrotowym

Idealne połączenie pięknego wyglądu

z wytrzymałością i szybkością oraz z zadziwiająco przystępną ceną

OSTATNI model Chevrolet posiada wszystkie zalety wymagane od dużej, współczesnej luksusowej maszyny.

Przepiękna karoserja, wygodne siedzenia, szerokie drzwiczki, specjalnie silnie skonstruowane podwozie, potężny i oszczędny silnik, gwarantujący szybkość, bezpieczną, wolną od wszelkich niespodzianek jazdę, składają się na idealną całość, pod żadnym względem nie ustępującą z naczyń droższymi maszynom.

Tylko, zawdzięczając niesłychanym zasobom technicznym General Motors i masowej produkcji, luksusowy ten samochód mógł być wypuszczony na rynek po tak zadziwiająco niskiej cenie. Wyrób General Motors.

Wystawiamy na Powszachnej Wystawie Krajowej w Poznaniu, w roku 1929.

Upoważniona Zastępstwo
ZYG MUNT DMOŃSKI i Ska,
Łódź, Piotrkowska 150, tel. 29-40 i 72-40.

CHEVROLET

GENERAL MOTORS W POLSCE, WARSZAWA

Zarobek do 2.000 zł. miesięcznie

łatwo osiągnąć inteligentni i wymowni panowie przez odwiedzanie klienteli prywatnej. Oferty składać sub. „Przyszłość zapewniona” w admin. „Republika”.

Szkoła Modnych Tańców baletm. Prof. L. GINISZEWSKIERO

ul. Kilińskiego 85, (w podwórzu na prawo). Tel. 49-56
Związek Prac. Pocz. i Telegr.

Rozpoczyna dnia 3 lutego b. r. w grupach i pojedynczo nowe kursa taneczne. Wyczuć się elegancko i dokładnie tańczyć. Zgłoszenia przyjmuje sekretariat szkoły codziennie od 4—6 pop. i od 7—9 wiecz. Tel. 49-56. Lekcje w domach prywatnych. Tańca solowo-baletowe wyczuć — poczem ułatwiam otrzymanie engagement.

17 okrągłych używanych maszyn trykotażowych

firmy Schubert i Salzer oraz 8 maszyn do nawijania (Szpulmaszyn) do sprzedania.
Wiadomość: Ewangelicka 5, m. 1. telefon 58-28.

W sobotę dnia 2-go lutego 1929 roku w lokalu własnym przy ul. Stenkiwicza Nr. 315 odbędzie się

Towarzyska Gra w Lotto

dla członków Stowarzyszenia i wprowadzonych gości.
Początek o godz. 9-ej wiecz. Wejście bezpłatne.

Zarząd Stowarzyszenia Romiwojażerów Ł. O. U. P.

